

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Ceza İşleri Genel Müdürlüğü

Sayı : 19120602-010-06-02-0482-2014-406
Konu : Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin
Önlenmesine Dair Kanunun Uygulanması

20/02/2015

GENELGE
No:154

Aile, toplumsal bünyenin en önemli ve esaslı altyapı dokusunu meydana getirmektedir. Toplum ve devlet için çok önemli bir yere sahip olan aile, en eski ve en asli bir birlikte yaşama şeklidir. Ailenin toplum ve devlet açısından taşıdığı bu önem, onun uluslararası belgelere konu edilmesine ve devletlerin aileyi korumaya yönelik düzenlemeler yapmalarına yol açmıştır.

Ailenin korunması sadece aileyi ilgilendiren bir mesele değil, aynı zamanda toplumu da ilgilendiren bir konudur. Diğer ülkelerde olduğu gibi ülkemizde de aile kurumu risk altındadır. Bu yüzden ailenin korunması için gerekli önlemlerin alınması zorunluluğu her geçen gün artmaktadır.

Ayrıca, son yıllarda başta kadınlar olmak üzere kişilere karşı işlenen şiddet olayları toplumumuzu sarsan boyutlara ulaşmıştır. Her geçen gün yaşanan dayak, işkence ve cinayet gibi şiddet olayları görsel ve yazılı basında izlenmektedir. Bu olaylara daha çok kadınlar ve çocuklar maruz kalmaktadırlar.

Birleşmiş Milletler Kadına Yönelik Şiddetin Ortadan Kaldırılması Bildirgesinde kadına yönelik şiddet, "ister kamusal isterse özel yaşamda meydana gelsin, kadınlara fiziksel, cinsel, psikolojik acı veya ıstırap veren veya verebilecek olan cinsiyete dayalı bir eylem uygulama ya da bu tür eylemlerle tehdit etme, zorlama veya keyfi olarak özgürlükten yoksun bırakma" şeklinde tanımlanmaktadır.

Kişilere yönelik şiddetin bir insan hakkı ihlali olduğu gözetilerek bununla mücadelenin bir devlet politikası olarak kabul edilmesi, kadın erkek eşitliğinin sağlanması, şiddetin önlenmesi, kadınların, çocukların, aile bireylerinin ve tek taraflı ısrarlı takip mağduru olan kişilerin korunması amacıyla alınacak tedbirlere ilişkin ülkemizde de bu gerekçelerle düzenlemeler yapılmıştır.

Bilindiği üzere;

2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının "Ailenin korunması ve çocuk hakları" kenar başlıklı 41 inci maddesinin birinci ve ikinci fıkralarında; "Aile, Türk toplumunun temelidir ve eşler arasında eşitliğe dayanır.

Devlet, ailenin huzur ve refahı ile özellikle ananın ve çocukların korunması ve aile plânlamasının öğretimi ile uygulanmasını sağlamak için gerekli tedbirleri alır, teşkilâtı kurar",

5237 sayılı Türk Ceza Kanununun "Kasten yaralama" kenar başlıklı 86 ncı maddesinin üçüncü fıkrasının (a) bendinde; "Kasten yaralama suçunun; a) Üstsoya, altsoya, eşe veya kardeşe karşı, işlenmesi hâlinde şikâyet aranmaksızın, verilecek ceza yarı oranında artırılır.",

Hükümleri yer almaktadır.

6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'da ise; şiddete uğrayan veya şiddete uğrama tehlikesi bulunan kadınların, çocukların, aile bireylerinin ve tek taraflı ısrarlı takip mağduru olan kişilerin korunması ve bu kişilere yönelik şiddetin önlenmesi amacıyla alınacak tedbirlere ilişkin usul ve esasları düzenlenmektedir.

6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanuna İlişkin Uygulama Yönetmeliğinin "Tebir kararının ilgili makamlara iletilmesi ve yerine getirilmesi" kenar başlıklı 35 inci maddesinde ise; tebir kararlarının, kararın niteliğine göre Cumhuriyet başsavcılığına, kolluğa veya müdürlüğe gecikmeksizin en seri vasıtalarla bildirileceği, korunan kişinin geçici koruma altına alınmasına, gecikmesinde sakınca bulunan hallerde barınma yeri sağlanmasına ilişkin koruyucu

tedbir kararları ile şiddet uygulayan hakkında verilen önleyici tedbir kararlarının yerine getirilmesinden, hakkında koruyucu veya önleyici tedbir kararı verilen kişinin yerleşim yeri veya bulunduğu ya da tedbirin uygulanacağı yerdeki kolluk kuvvetlerinin görevli ve yetkili olduğu, tedbir kararlarına aykırılığın tespit edilmesi halinde ise bu hususun tutanakla tespit edilerek Cumhuriyet başsavcılığına gönderileceği ifade edilmiştir.

Öte yandan; 6284 sayılı Kanun, 5726 sayılı Tanık Koruma Kanununun “Tanık koruma tedbirleri” kenar başlıklı 5 inci maddesinin (d) bendine atıfta bulunmak suretiyle 5726 sayılı Kanun kapsamında bulunanlar hakkında uygulanabilecek tanık koruma tedbirlerinden kimlik ve ilgili diğer bilgi ve belgelerinin değiştirilmesi tedbirine dayalı olarak gerçekleştirilen gizlilik işlemlerinin, şiddete uğrayan veya şiddete uğrama tehlikesi bulunan kadınlar, çocuklar, aile bireyleri ve tek taraflı ısrarlı takip mağduru olan kişiler bakımından hayatî tehlikenin bulunması ve bu tehlikenin önlenmesi için diğer tedbirlerin yeterli olmayacağına anlaşılması hâlinde ve ilgilinin aydınlatılmış rızasına bağlı olarak uygulanabileceği yönünde düzenleme öngörmektedir.

Cumhuriyet Başsavcılıkları İle Adli Yargı İlk Derece Ceza Mahkemeleri Kalem Hizmetlerinin Yürütülmesine Dair Yönetmeliğin “Ailenin korunması kararlarının kaydı” kenar başlıklı 21 inci maddesinde; 6284 sayılı Kanun uyarınca hâkim tarafından verilerek Cumhuriyet başsavcılığına gönderilen tedbir kararları ile zorlama hapsi kararlarının safahatını gösterir nitelikte kararların, infaz kaydından farklı olarak Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sisteminde (UYAP) ayrı bir bölüme kaydedilmekte olduğu belirtilmiştir.

Ayrıca aile içi şiddet olaylarına ilişkin bilgi toplama sistemini geliştirmek, kayda dayalı standart bir bilgi girişi ile bu alandaki analiz kapasitesini artırmak, mağdura destek hizmeti veren kurum ve kuruluşları izleyebilmek amacıyla “Aile İçi Şiddet Olayları Kayıt Formu” ülke genelinde tüm polis merkezlerinde tutulmaktadır.

Kadınların şiddetten korunmasına ilişkin 30 Nisan 2002 tarih ve Rec (2002) 5 sayılı Tavsiye Kararı’nda, Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi, üye devletleri, şiddete karşı gerekli olan her alanda ulusal politikalar başlatmaya, geliştirmeye ya da bu politikaları iyileştirmeye davet etmektedir. Bakanlar Komitesi, üye devletlere, kadınlara yönelik ciddi şiddet eylemlerini cezalandırmalarını, şiddet kurbanlarına dava açma imkânı sağlayacak ve şiddet kurbanlarının etkin bir şekilde korunmalarını sağlayacak gerekli tüm tedbirleri almalarını ve savcılarını kamu davası açıp açmamaya karar verirken kadına yönelik şiddeti ağırlaştırıcı ya da belirleyici bir faktör olarak değerlendirmeye teşvik etmelerini tavsiye etmektedir.

Bu amacı gerçekleştirmek üzere çıkarılan 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunun uygulanmasında, önleme ve koruma tedbiri kararlarının kaydı, infazı ve takibinde izlenecek yöntem ile mahkeme tarafından itiraz yolu açık olmak üzere verilen kararların infazında hâsıl olan tereddütler sorunlara neden olmaktadır.

Bu itibarla;

1) Ailenin Türk toplumunun temeli olduğu ve eşler arasındaki eşitliğe dayandığına ilişkin Anayasa ve ilgili mevzuat hükümleri de göz önünde bulundurularak, 6284 sayılı Kanun kapsamında, Cumhuriyet savcılarının tarafından aile içi şiddete maruz kalındığının öğrenilmesi hâlinde, bu konuda herhangi bir şikâyet de gerekmediğinden derhâl soruşturmaya başlanması ve ayrıca koruma kararı alınması için ivedilikle aile mahkemesi hâkimine bildirimde bulunulması,

2) 6284 sayılı Kanun gereğince verilen tedbir kararının, Cumhuriyet Başsavcılıkları İle Adli Yargı İlk Derece Ceza Mahkemeleri Yazı İşleri Hizmetlerinin Yürütülmesine Dair Yönetmeliğin 21 inci ve 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanuna İlişkin Uygulama Yönetmeliğinin 35 inci maddesi uyarınca ailenin korunması kararları kaydına işlenmesi gerektiğinden bu işlemin UYAP ortamında yapılmasını müteakiben Cumhuriyet başsavcılıklarınca kararın infazı için ivedilikle ilgili kolluk birimine gönderilmesi,

3) Aile içi şiddet olayına maruz kalan mağdurların takip edilebilmesi, tekrarlanan şiddet olaylarına karşı gerekli önleyici ve adli müdahalelerin yapılması bakımından soruşturmanın başlangıcından infazın tamamlanmasına kadar tedbir kararının aşamalarının takibinin sağlanması amacıyla tedbir kararının kanunun amacına uygun olarak infazının ivedi olarak yapılabilmesi için;

a. Kararın uygulanmasının genel kolluk kuvvetleri marifeti ile izlenmesi,

b. Kolluğun izleme görevinin kararın verildiği tarihte başlayacağını dikkate alınması,
c. Gerektiğinde tedbir kararının başvuruda bulunanlar tarafından kolluğa götürülmesine imkân tanınması,

d. Verilen tedbirlerin, sürenin bitimi beklenmeyerek Yönetmeliğin 35 inci maddesinin beşinci fıkrasında öngörüldüğü şekilde yerine getirilip getirilmediğinin kontrol edilerek kolluğun izleme ve kontrol görevinin; lehine tedbir kararı verilen kişinin konutunun haftada bir kez ziyaret edilmesi, ikinci derece yakınları dâhil olmak üzere yakınları ile iletişim kurulması, komşularının bilgisine başvurulması, oturlan yerin muhtarından bilgi alınması, bulunduğu konutun çevresinde araştırma yapılması gibi yerinde gözlem ve bilgilere dayanıp dayanmadığının mutlak suretle araştırılması, düzenli aralıklarla yapılan izleme tutanaklarının UYAP ortamına aktarılarak bu konularda herhangi bir aksamaya sebebiyet verilmemesi ile ihmali görülenler hakkında gereğine tevessül edilmesi,

e. Mahkeme, Kanunda sayılan tedbirlerden bir ya da birkaçına birlikte veya uygun göreceği benzeri başka tedbirlere de hükmedebileceğinden, bir kişi hakkında birden fazla tedbir kararı verilmesi durumunda, bu tedbirlerin UYAP ortamında tutulan ailenin korunması kararları kaydına tek bir kayıt altında ve türleri de belirtilmek suretiyle kaydedilerek kararda belirtilen sürenin sona ermesi hâlinde infazen, tedbirin ihlali durumunda ise bu sebeple ilgili kaydın kapatılması,

f. Tedbirlere ilişkin başvurular ile bu başvuruların kabul ya da reddine dair kararların Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının il ve ilçe müdürlüklerine bildirilmesi gerektiğinin hatırdan çıkarılmaması,

4) 6284 sayılı Kanuna göre verilen geçici tedbir niteliğindeki kararların infaz edilebilmesi için kesinleşmesine gerek bulunmadığının bilinmesi,

5) Soruşturma ve tedbir talebinin ilgili mahkemeye iletilmesi ile verilen kararların infazının anılan mevzuatın konuluş amacına uygun, etkin ve hızlı bir şekilde gerçekleştirilebilmesinin sağlanması bakımından söz konusu işlemlerin takibinin belirli Cumhuriyet savcısı ve adliye personeli ile bürolarca yapılması, bu alanda görev yapacak personelin uzmanlaşmasının sağlanması,

Konularında gerekli dikkat ve özenin gösterilmesini rica ederim.

Bekir BOZDAĞ
Bakan